

'IK BEN NET
MAURO EN
PROBEEER NU TE
OVERLEVEN
ALS ILLEGGAAL'

Het verhaal van Rachel (21) lijkt op dat van Mauro, de minderjarige asielzoeker uit Angola die na veel politiek rumoer toch geen permanente verblijfsvergunning kreeg. Rachel vluchtte als dertienjarige vanuit Congo naar Nederland en zou op haar achttiende worden uitgezet. Ze wist echter te ontsnappen toen de politie haar kwam halen.

“Toen ik achttien werd, was ik al vijf jaar in Nederland. Ik ben in Congo geboren, maar moest op mijn dertiende vluchten, omdat mijn ouders vermoord werden door politieke tegenstanders. Als alleenstaande minderjarige asielzoeker kreeg ik automatisch een verblijfsvergunning. Mijn oudere zus kreeg de voogdij. Maar waar zij wel een verblijfsvergunning kreeg, werd de mijne afgewezen. Zo werd ik op mijn achttiende illegaal. Op de dag dat de politie me kwam halen om me uit te zetten, dook ik onder. Nu, drie jaar later, woon ik nog steeds illegaal in Nederland. Terug naar Congo gaan is geen optie. Ik ken daar niemand meer en heb geen familie: mijn ouders en tweelingzus zijn dood. Hoe moet ik daar een leven opbouwen? Wat dat betreft herken ik me in Mauro. Net als hij zie ik geen toekomst in een nieuw bestaan in mijn geboorteland. De angst die ik voelde op de dag dat ik uitgezet moest worden, zal Mauro nu ook voelen. Sterker nog: hij was nog jonger dan ik toen hij naar Nederland kwam. Hoe kunnen ze je dan zo wegrukken uit je vertrouwde omgeving? **Ik snap niet hoe iemand kan besluiten dat hij terug moet. Hij moet gewoon kunnen blijven. Net als ik.** Want als het over Mauro gaat, gaat het ook over mij.

Ik was acht en speelde met mijn tweelingzus Sabrina in de slaapkamer van ons huisje in Congo. We waren altijd samen en speelden veel buiten. Ons dorp was klein, er was geen radio, geen televisie, geen internet, niets. Ons maakte het niet uit, we

wisten niet beter. Mijn oudste zus was in de andere kamer, mijn vader en moeder ook. Plotseling kwamen mensen binnen. Mijn herinneringen zijn een beetje vaag, ik was nog een kind en wist niet precies wat er gebeurde. Er was veel lawaai, waren het pistoolschoten? We waren bang en durfden niet de kamer in te gaan. Een man kwam naar ons toe, we kenden hem niet

‘Mijn ouders zijn vermoord. Ik heb er niemand meer. Hoe moet ik een leven opbouwen in Congo?’

en ik heb ook later nooit kunnen achterhalen wie het was. Hij zei niets, maar nam ons mee. Na een urenlange reis kwamen we aan bij een weeshuis, waarvan we al snel merkten dat het meer weg had van een gevangenis. Als we naar buiten zouden gaan, zouden ze ons doodmaken, zeiden ze. Eten was er nauwelijks en als we om eten vroegen, kregen we klappen. Pas heel veel later hoorde ik dat mijn vader, die kolonel was in het leger, vermoord is door tegenstanders op de dag dat wij werden weggehaald. Net als mijn moeder. In het weeshuis werden we niet gevangen gehouden, maar verborgen voor diezelfde tegenstanders. We moeten zeker drie jaar

daar hebben gezeten, maar ik weet er nog maar weinig van. **Alleen de littekens op mijn lichaam herinneren me eraan dat we het er niet goed hebben gehad.**

Op een dag stond er een man aan het hek van het weeshuis, ene Antoine. Hij zei dat hij ons kon helpen. We weigerden mee te gaan, we durfden niet. Toen liet Antoine ons foto's zien: van zichzelf, met Sabrina en mij, en onze vader, moeder en andere zus. Hij zei de beste vriend van mijn vader geweest te zijn en bevestigde wat we al die tijd al vermoedden: onze ouders waren dood. Maar onze oudste zus leefde nog en Antoine had haar geholpen naar Nederland te vluchten. We besloten hem te vertrouwen, zelfs zo veel dat we ons lieten opsplitsen. Antoine had namelijk maar voor één van ons geld voor de reis naar Nederland. Ik weet niet waarom, maar hij koos mij uit om als eerste te gaan. Sabrina zou later komen, als er weer genoeg geld was. Dus stemde ik toe en ging ik op mijn dertiende voor het eerst in mijn leven vliegen.

In Nederland zou voor mijn gevoel alles goed komen. Daar was mijn zus, zij zou voor me zorgen en ook voor Sabrina, zodra ze hier in Nederland was. Mijn oudste zus had inmiddels een vriend en een huisje. Haar asielaanvraag was goedgekeurd en ze woonde in een kleine flat in Dordrecht. Na drie maanden kreeg mijn zus de voogdij over mij en kwam ik bij haar wonen. Antoine heb ik daarna nooit meer gezien. Ik bouwde langzaam een nieuw leven op: ik leerde Nederlands en ging naar een middelbare school. Daar volgde ik alle vakken zoals Nederlandse kinderen dat ook doen. Vooral wiskunde vond ik geweldig en ik was er ook goed in. Ik rondde het vmbo af en begon aan mijn opleiding facilitair management. Van Sabrina hadden we al die tijd niets gehoord en we konden zelf geen contact met haar leggen. We hadden geen idee waar ze was.

Op mijn zeventiende was Sabrina nog steeds niet in Nederland. Waarom wisten we niet. Mijn oudste zus legde me vlak voor mijn achttiende verjaardag uit dat ik terug naar Congo moest. Ik begreep niet waarom, maar nu weet ik dat de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) »

vindt dat ik geen direct gevaar loop als ik terugga. De verklaring die ik op mijn dertiende had gegeven, was blijkbaar niet duidelijk genoeg en af en toe had ik mezelf tegengesproken. Het was in een tijd dat ik zelf nog maar nauwelijks begreep wat er aan de hand was. Mijn zus was ouder toen ze haar eerste verklaring moest afleggen en had het verhaal beter kunnen uitleggen. Zij werd wel geloofd en dus kreeg zij wel een vergunning. Het is kortom totaal willekeurig. Twee dagen voordat ik achttien werd, stonden er agenten in burger aan de deur. Ik woonde toen nog bij mijn zus, zij deed open. **Ik was boven en hoorde de agenten naar mij vragen. Ik verstopte me meteen achter een gordijn.** Ze kwamen de kamer in. Vanachter het gordijn zag ik ze onder het bed en in de kast kijken. Toen ze weg waren, pakte ik een paar kleren en sloeg op de vlucht. Mijn zus wilde me tegenhouden, maar ik durfde niet te blijven.

Ik ging naar Amsterdam, waar ik helemaal niemand kende. Ik had alleen in Dordrecht een paar kennissen, maar daar kon ik niet naartoe. Ik was veel te bang dat ik in de stad herkend zou worden. Het werd dus Amsterdam, waar ik de eerste drie nachten op straat sliep. Ik werd steeds weer weggejaagd, totdat ik een plekje vond vlak bij het Centraal Station. Het was augustus, warm was het bepaald niet, maar gelukkig was het er wel droog. Twintig euro had ik meegekregen van mijn zus, meer geld had zij ook niet. Vrijdag kwam ik in Amsterdam aan, zondag was het geld op. Toen wist ik het echt niet meer.

Ik ben toen maar op straat mensen gaan aanklappen om te vragen of ze wisten waar ik hulp kon krijgen. Een vrouw noemde het adres van het ASKV (Amsterdams Solidariteits Komitee Vluchtelingen, red.). Daar verwezen ze me naar de daklozenopvang en het Leger des Heils. Ik kon er een aantal weken blijven, maar

'Soms heb ik geen geld voor eten en dan drink ik alleen maar water met wat zout'

daarna moest ik er echt weg, want ik hoorde er niet thuis. De mensen waren er ouder dan ik en vaak waren ze ook verslaafd. Ik gebruik niks. Via het ASKV vond ik toen een plek: een vrouw nam me in huis en bij haar heb ik in totaal twee jaar gewoond. Zij emigreerde en toen moest ik weer weg, maar in de tussentijd had ik gelukkig een kamertje gevonden. Teruggaan naar Dordrecht is geen optie. De politie is later nog eens bij mijn zus geweest om naar me te vragen. Ik ga daar echt niet wonen. Ik ga niet eens op bezoek, want ik ben veel te bang dat ze me oppakken.

Het ASKV helpt me. De mensen daar gaan voor me in beroep tegen de eerdere beslissing om me geen verblijfsvergunning te geven. Daar wordt nu aan gewerkt, maar eerst moeten alle feiten en papieren op tafel. Dat is in Nederland soms al moeilijk, maar in Congo is het bijna onmogelijk. Ik zit al een jaar te wachten op mijn geboorteakte. De ambassade doet niet veel en ik heb niemand meer in Congo om te helpen. Door die trage informatiestromen kwam ik er ook pas vorig jaar achter dat mijn lieve tweelingzus Sabrina al vier jaar dood is. Wat er precies is gebeurd, weet ik niet. Iemand van het ASKV heeft voor me kunnen achterhalen dat een dokter haar langs de kant van de snelweg vond. Ze had duidelijk heel lang niet gegeten en was ziek. De dokter nam haar mee. Maar het was drie dagen rijden naar het ziekenhuis in Kinshasa en dat heeft ze niet gehaald. Ze moesten langs de kant van de snelweg overnachten en onderweg is ze doodgegaan, de dokter kon haar niet redden. Ik heb nu een papier gekregen waarop staat dat ze dood is. Een begraafplaats staat er niet op, ze moet ergens daar langs de weg begraven zijn. Ik draag het papier altijd bij me. Het geeft me een veilig gevoel. Met dat papier kan ik ook aan de politie laten zien wat er met mijn zus is gebeurd. Ik ben ervan overtuigd dat met mij hetzelfde gebeurt als ik terug moet naar Congo.

Ik kan niet naar school, ik kan niet werken. Zwart werk is moeilijker te vinden dan het lijkt, want mensen durven het risico niet

NU NOG ILLEGAAL

Minderjarige jongens en meisjes die asiel aanvragen, mogen blijven tot ze meerderjarig zijn. Er wordt zo snel mogelijk besloten of ze ook daarna mogen blijven. Dat kan als ze uit een land komen waarvoor geldt dat alle vluchtelingen mogen blijven, of als duidelijk is dat de vluchteling als individu gevaar loopt. Congo is volgens de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) veilig en Rachel liep volgens hen geen gevaar, voornamelijk omdat ze haar verklaring inconsistent vonden. Die verklaring werd afgenomen toen ze dertien was en ze nog steeds niet wist wat er precies met haar ouders was gebeurd. Momenteel is er een nieuwe procedure in voorbereiding. Die is nog niet officieel gestart en zo lang dat niet het geval is, is ze illegaal in ons land.

te nemen. Er wordt veel gecontroleerd. Vriendinnen heb ik niet. In Dordrecht een paar, maar omdat ik moest onderduiken, heb ik geen contact kunnen houden. Voor internet of een telefoon heb ik geen geld. Wel ga ik heel af en toe naar een Congolese kerk, maar die is ver weg. Ik kwam er veel toen ik in Dordrecht woonde, maar nu heb ik geen geld om elke zon-dag te gaan. De mensen daar zijn veel ouder dan ik, maar bij hen voel ik me wel fijn. Het ASKV geeft me 370 euro zakgeld per maand, daar moet ik al mijn aankopen van doen en de huur van betalen. Soms moet ik kiezen tussen een warme trui of eten. Als mijn geld op is, drink ik alleen water met zout. Ik loop nog steeds op mijn slippers. Ik zeg wel dat ik het prettig vind, maar dat was alleen zo in de zomer. Nu is het november, het wordt kouder en ik moet ergens schoenen vandaan zien te halen. Het is moeilijk uit te leggen hoe groot mijn angst is terug te moeten. **Ik vertrouw vreemden niet snel, de angst terug te moeten naar Congo is groot genoeg om elk risico te willen vermijden.** Ik ken daar niemand, ik heb er alleen in kleine dorpen op het platteland gewoond en ken het systeem niet. Opvang zoals hier is daar niet. Wat is dan de enige manier om te overleven als meisje? Juist. Nou, dat doe ik dus niet. Ik ga mijn lichaam niet verkopen. Dan kan ik wel ophouden met leven." ●

Praat verder over dit onderwerp op het forum van viva.nl.